

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum fraterna correctio sit sub præcepto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

QVAESTIO XXXIII.

De correctione fraternali, in octo articulis distincta.

DEINDE considerandum est de correctione fraternali.

Et circa hoc quaeruntur octo.

Primo, Vtrum fraternalis correctio sit actus charitatis.

Secundo, Vtrum sit sub precepto.

Tertio, Vtrum hoc preceptum extendat se ad omnes, uel solum in prelati.

Quarto, Vtrum subditi teneantur ex hoc precepto prelatos corrigere.

Quinto, Vtrum peccator possit corrigere.

Sexto, Vtrum aliquis debeat corrigi, qui ex correctione fit deterior.

Septimo, Vtrum secreta correctio debeat precedere denuntiationem.

Octauo, Vtrum testimonium inductio debeat precedere denuntiationem.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum fraternalis correctio sit actus charitatis.

AD PRIMUM sic procedit. Vtrum fraternalis correctio sit actus charitatis. Dicitur in 1. ad Cor. 13. Si peccauerit in te frater tuus, qui frater est arguendus ex zelo iustitiae: sed iustitia est uirtus distincta a charitate. Ergo correctio fraternalis non est actus charitatis, sed iustitiae.

Pret. Correctio fraternalis fit per secreta admonitionem: sed admonitio est consilium quoddam, quod pertinet ad prudentiam. Prudentis. n. est esse bene consilium, ut dicitur in 6. Ethic. ergo fraternalis correctio non est actus charitatis, sed prudentiae.

Pret. Contrarii actus non pertinent ad eandem uirtutem. Sed supportare peccantem est actus charitatis, secundum illud ad Galat. 6. Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi, quae est lex charitatis. Ergo uidetur, quod corrigere fratrem peccantem, quod est contrarium supportationi, non sit actus charitatis.

Sed contra. Corripere delinquentem est quaedam elemosyna spiritualis: sed elemosyna est actus charitatis, ut supra dictum est. Ergo correctio fraternalis est actus charitatis.

Respon. Dicendum, quod correctio delinquentis est quoddam remedium, quod debet adhiberi contra peccatum alicuius. Peccatum autem alicuius dupliciter considerari potest. Vno quidem modo, in quantum est nocuum ei, qui peccat. Alio modo, in quantum uertigitur in nocuum aliorum, qui ex eius peccato laeduntur, uel scandalizantur: & tunc in quantum est nocuum boni communis, cuius iustitia per peccatum hominis perturbatur. Duplex ergo est correctio delinquentis. Vna quidem, quae adhibet remedium peccato, in quantum est quoddam malum ipsius peccantis: & ista est proprie fraternalis correctio, quae ordinatur ad emendationem delinquentis. Remouere autem malum alicuius, cuius est ratio est, sicut bonum eius procurare: procurare autem fratris bonum pertinet ad charitatem, per quam uolumus, & operamur bonum amico. Vnde

de etiam correctio fraternalis est actus charitatis: quia per eam repellimus malum fratris. scilicet peccatum, cuius remotio magis pertinet ad charitatem, quam est remotio exterioris damni, uel etiam corporalis nocuenti, quanto contrarium bonum uirtutis magis est affine charitati, quam bonum corporis, uel exteriorum rerum. Vnde correctio fraternalis est actus charitatis potius, quam curatio infirmitatis corporalis, uel subuentio, quae excluditur exterior egestas. Alia uero correctio est, quae adhibet remedium peccati delinquentis, scilicet quod est in malum aliorum, & precipue in nocuum boni communi. Et talis correctio est actus iustitiae, cuius est conseruare rectitudinem iustitiae unius ad alterum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod glossa illa loquitur de secunda correctione, quae est actus iustitiae. Vel si loquatur de prima, tunc iustitia ibi sumitur secundum quod est uniuersalis uirtus, ut infra dicitur, prout etiam omne peccatum est iniquitas, ut dicitur 1. Ioan. 3. quasi contra iustitiam existens.

AD SECUNDUM Dicendum, quod sicut Phil. dicit 1. 6. Ethic. Prudentia facit rectitudinem in his, quae sunt ad finem, de quibus est consilium, & electio. Item cum per prudentiam aliquid recte agimus ad finem alicuius uirtutis moralis, puta temperantiae, uel fortitudinis, actus ille est principaliter illius uirtutis, ad cuius finem ordinatur. Quia ergo admonitio, quae fit in correctione fraternali, ordinatur ad amouendum fratris peccatum, quod pertinet ad charitatem, manifestum est quod talis admonitio principaliter est actus charitatis, quasi imperantis, prudentiae uero secundario, quasi exequentis, & dirigentis actum.

AD TERTIUM Dicendum, quod correctio fraternalis non opponitur supportationi infirmorum, sed magis ex ea consequitur. In tantum enim aliquis supportat peccantem, in quantum contra eum non turbatur, sed beneuolentiam ad eum seruat, & ex hoc contingit, quod fatigat emendare.

ARTICVLVS II.

Vtrum correctio fraternalis sit in precepto.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod correctio fraternalis non sit in precepto. Nihil enim quod est impossibile, cadit sub precepto, secundum illud 1. Hiero. Maledictus, qui dicit Deum aliquid impossibile praecipisse: sed Eccl. 7. dicitur, Considera opera Dei, quod nemo possit corrigere quem ille despexerit. Ergo correctio fraternalis non est in precepto.

Pret. Omnia praeccepta legis diuinae ad praeccepta decalogi reducuntur: sed correctio fraternalis non cadit sub aliquo praecceptorum decalogi. Ergo non cadit sub precepto.

Pret. Omisio praeccepti diuini est peccatum mortale, quod in sanctis uiris non inuenitur: sed omisio fraternalis correctionis inuenitur in sanctis, & in spiritualibus uiris. Dicitur enim Aug. 1. de Ciu. Dei, quod non solum inferiores, uerum etiam hi, qui superiorem uitae gradum tenent, ab aliorum reprehensione esse abstinent propter quandam cupiditatis maculam, non propter officia charitatis: ergo correctio fraternalis non est in precepto.

Superius trigesima sexta articulum secundum.

In art. 2. in responsione ad tertium nota pro timoratis conscientis, quod quando correctio fraternalis omittitur vel propter defectum spei, quia si non sperat illum se emendaturum, uel propter respectum humanum, quia timet ne illum offendant, uel quia timet ne reputetur presumptuosus, uel propter ignorantiam, quia non credit se in tali casu obligari: & breuiter, ex quacumque causa omittatur, si hoc saluatur in preparatione animi. Quod si crederet probabilitate, quod illum a mortali peccato retraheret, oia postponeret charitati fraternali: non est peccatum mortale. Et ratio est, quia

In expositione Symboli, ad Damascenum, c. 2.

In tali

Li. c. 9. pa. 1. a medio, tom. 5.

Li. c. 9. pa. 1. a medio, tom. 5.

Li. c. 9. pa. 1. a medio, tom. 5.

Li. c. 9. pa. 1. a medio, tom. 5.

In tali omissione non tollitur ratio finis; Saluatur, n. intentio emendationis fratris quam intendit charitas, & defectus contingit in aliis circumstantiis, puta, consideratione temporis, medijs occurrentibus, vel debiti, & huiusmodi. Virtus autem bonum non tollitur substantialiter saluo bono, quod est ex fine, unde specificatur, quamvis deficiat in aliqua circumstantia, vt in hiera dicitur, propter quod defectu veniale peccatum incurritur. Et hoc manifeste in hac responsione docemur, dum penes dominium, vel non dominium passionum in animo supra charitatem fraternam, decernitur mortale, vel veniale.

Ser. 16. inter prin. & medium, 10. 10.

In responsione ad quartum aduerte, qd illa verba, Ita qui habet spiritualiter curam alicuius, debet eum querere ad hoc, vt eum corrigat de peccato; habent dominium tangens etiam sequentem articulum. An prelati teneantur querere defectus subditorum propter preceptum correctionis fraternae. Vbi nota, quod non est dubium, An prelati teneantur vigilare super gregem suum, & inquirere si defectus committuntur a subditis, & corrigere eos. Hoc enim constat esse verissimum: quia tenentur ad hoc ex precepto iustitiae, quam profitentur ex officio; sed dubium est, An ex precepto charitatis debentur correctione fraternam, prelati teneantur ad inquirendum delicta subditorum. Et est ratio dubij, quia hinc litera dicit, quod habes spiritualiter curam alicuius, tenentur ad inquirendum eius. Inde autem dicit, quod preceptum de correctione fraternam datum est cultibet. Constat autem, quod communia omnibus precepta obligant ad communes omnibus actus, Et sic aut oēs, aut nullum obligant ad inquirendum.

Lib. 2. circa finem libri 10. mo 5.

Ad huius euidenciam sciendum est, qd 4. Præter illud quod est in præcepto, habet rationem debiti: Si ergo correctio fraternam caderet sub præcepto, hoc e fratribus deberemus; ut eos peccantes corrigere mus; sed ille, qui debet alicui debiti corporale, puta, pecuniam, non debet esse contentus, ut ei occurrat creditor, sed debet eum querere, ut debitum reddat. Oportet ergo, quod hō quereret correctione indigentes ad hoc, quod eos corrigeret, quod videtur inconueniens, tum propter multitudinem peccantium, ad quorum correctionem unus homo nō posset sufficere, tum etiam, quia oportet, qd religiosi de claustris suis exirent ad corrigendos hoīes: quod est inconueniens: non ergo frater na correctio est in præcepto.

SED CONTRA est, qd Au. dicit in li. de verbis Domini. Si ne glexeris corrigere, peior es factus es, qui peccat: sed hoc non est factum, nisi per huiusmodi negligentiam aliquis præceptum omittit: ergo correctio fraternam est in præcepto.

RESPON. Dicendum, quod correctio fraternam cadit sub præcepto. Sed considerandū est, quod sicut præcepta negatiua legis prohibet actus peccatorum, ita præcepta affirmatiua inducunt ad actus virtutum. Actus autem peccatorum sunt secundū se mali, & nullo mō bñ fieri possunt, nec aliquo tempore aut loco, quia secundum se sunt contrarij malo fini, ut dicitur in 2. Ethic. & iō præcepta negatiua obligant semper, & ad semper. Sed actus virtutum non quolibet modo fieri debent, sed obseruatis debitis circumstantiis, quae requiruntur ad hoc, quod sit actus virtuosus, ut scilicet fiat ubi debet, & quando debet, & secundum quod debet. Et quia dispositio eorum, quae sunt ad finem, attenditur secundum rōnem finis, in istis circumstantiis virtuosus ad præcipue attendenda est ratio finis, quae est bonum virtutis. Si ergo sit aliqua talis ommissio alicuius circumstantiae circa virtuosum actum, quae totaliter tollat bonum virtutis, hic actus contrariatur præcepto: si autem sit defectus alicuius circumstantiae, quae non totaliter tollat virtutem, licet nō perfecte attingat ad bonum virtutis, non est contra præceptum. Vnde & Philosoph. dicit in 2. Ethic. Quod si partim discedatur a medio, non est contra virtutem: sed si multum discedatur, corrumpitur virtus in suo actu. Correctio autem fraternam ordi-

natur ad fratris emendationem: & iō hoc modo cadit sub præcepto finē qd est necessaria ad istū finē, nō at ita qd quolibet loco, vel tempore frater delinquentem corrigat. AD PRIMUM VERO ergo dicendum, qd in omnib. bonis agendis operatio hominis non est efficax, nisi adsit auxilium diuinum, & tñ hō debet facere qd in se est. Vnde Aug. dicit in lib. de correctione & gratia. Ne scieris quis perueniat ad prædestinatum nomen, & quis non p̄ineat, sic affici debemus charitatis affectu, ut omnes velim saluos fieri. Et iō omnibus debem⁹ fraternam correctionis officij sp̄dere sub spe diuini auxilij.

AD SECVNDVM Dicendum, qd sicut supra dictum est, omnia præcepta, quae pertinent ad inquirendum aliquod beneficium proximo, reducuntur ad præceptum de honoratione parentum.

AD TERTIVM Dicendum, qd correctio fraternam tripliciter mitti potest. Vno quidem modo meritorie, quando ex charitate aliquis correctionem mittit. Dicitur n. Aug. in 1. de Ciui. Dei. Si propterea qui que obiurgandis, & corripiendis male agendis parcat, quia opportunum tempus inquitur, vel eis dē ipsi metur, ne deterior es hoc efficiantur, vel ad bonam uitā & piam erudites impediunt aliquos infirmos, & premanant, atq; auerant a fide, nō uidetur esse cupiditatis occasio, sed consilium charitatis. Alio modo pretermittitur fraternam correctionem cum peccato mortali, quando i. formidatur, ut ibi dicitur, iudicium uulgi & carnis exccruciano, uel peremptio, dum tamen haec ita dominantur in animo, qd fraternam charitatem praeponantur. Et hoc uidetur contingere, quando aliquis praesumit de aliquo delinquentē probabiliter, qd posset eum a peccato retrahere, & tñ p̄ timorem, uel cupiditatem praetermittit. Tertio modo huiusmodi ommissio est peccatum ueniale, qd timor, uel cupiditas tardior facit hoīem ad corrigendū delicta fratris, nō tñ ita qd si ei cōstaret, qd fr̄em posset a peccato retrahere, p̄ timorē, uel cupiditatē dimitteret. qd in aīo suo p̄ponit charitatē fraternā. Et hoc mō quōq; uiri sancti negligunt corrigere delinquentes.

AD QVARTVM dicendum, qd illud qd dētur alicui deet mīare & certare p̄sonā, siue sit bonum corporale, siue sp̄iale, oportet qd ei impendamus, non expectantes qd nobis occurrat, sed debita sollicitudine habentes, ut eum ingramus. Vnde

quodlibet peccatum non tollitur nisi per contrarium, & tñ hō debet facere qd in se est. Vnde Aug. dicit in lib. de correctione & gratia. Ne scieris quis perueniat ad prædestinatum nomen, & quis non p̄ineat, sic affici debemus charitatis affectu, ut omnes velim saluos fieri. Et iō omnibus debem⁹ fraternam correctionis officij sp̄dere sub spe diuini auxilij.

AD SECVNDVM Dicendum, qd sicut supra dictum est, omnia præcepta, quae pertinent ad inquirendum aliquod beneficium proximo, reducuntur ad præceptum de honoratione parentum.

AD TERTIVM Dicendum, qd correctio fraternam tripliciter mitti potest. Vno quidem modo meritorie, quando ex charitate aliquis correctionem mittit. Dicitur n. Aug. in 1. de Ciui. Dei. Si propterea qui que obiurgandis, & corripiendis male agendis parcat, quia opportunum tempus inquitur, vel eis dē ipsi metur, ne deterior es hoc efficiantur, vel ad bonam uitā & piam erudites impediunt aliquos infirmos, & premanant, atq; auerant a fide, nō uidetur esse cupiditatis occasio, sed consilium charitatis. Alio modo pretermittitur fraternam correctionem cum peccato mortali, quando i. formidatur, ut ibi dicitur, iudicium uulgi & carnis exccruciano, uel peremptio, dum tamen haec ita dominantur in animo, qd fraternam charitatem praeponantur. Et hoc uidetur contingere, quando aliquis praesumit de aliquo delinquentē probabiliter, qd posset eum a peccato retrahere, & tñ p̄ timorem, uel cupiditatem praetermittit. Tertio modo huiusmodi ommissio est peccatum ueniale, qd timor, uel cupiditas tardior facit hoīem ad corrigendū delicta fratris, nō tñ ita qd si ei cōstaret, qd fr̄em posset a peccato retrahere, p̄ timorē, uel cupiditatē dimitteret. qd in aīo suo p̄ponit charitatē fraternā. Et hoc mō quōq; uiri sancti negligunt corrigere delinquentes.

AD QVARTVM dicendum, qd illud qd dētur alicui deet mīare & certare p̄sonā, siue sit bonum corporale, siue sp̄iale, oportet qd ei impendamus, non expectantes qd nobis occurrat, sed debita sollicitudine habentes, ut eum ingramus. Vnde

quodlibet peccatum non tollitur nisi per contrarium, & tñ hō debet facere qd in se est. Vnde Aug. dicit in lib. de correctione & gratia. Ne scieris quis perueniat ad prædestinatum nomen, & quis non p̄ineat, sic affici debemus charitatis affectu, ut omnes velim saluos fieri. Et iō omnibus debem⁹ fraternam correctionis officij sp̄dere sub spe diuini auxilij.

quodlibet peccatum non tollitur nisi per contrarium, & tñ hō debet facere qd in se est. Vnde Aug. dicit in lib. de correctione & gratia. Ne scieris quis perueniat ad prædestinatum nomen, & quis non p̄ineat, sic affici debemus charitatis affectu, ut omnes velim saluos fieri. Et iō omnibus debem⁹ fraternam correctionis officij sp̄dere sub spe diuini auxilij.

AD SECVNDVM Dicendum, qd sicut supra dictum est, omnia præcepta, quae pertinent ad inquirendum aliquod beneficium proximo, reducuntur ad præceptum de honoratione parentum.

AD TERTIVM Dicendum, qd correctio fraternam tripliciter mitti potest. Vno quidem modo meritorie, quando ex charitate aliquis correctionem mittit. Dicitur n. Aug. in 1. de Ciui. Dei. Si propterea qui que obiurgandis, & corripiendis male agendis parcat, quia opportunum tempus inquitur, vel eis dē ipsi metur, ne deterior es hoc efficiantur, vel ad bonam uitā & piam erudites impediunt aliquos infirmos, & premanant, atq; auerant a fide, nō uidetur esse cupiditatis occasio, sed consilium charitatis. Alio modo pretermittitur fraternam correctionem cum peccato mortali, quando i. formidatur, ut ibi dicitur, iudicium uulgi & carnis exccruciano, uel peremptio, dum tamen haec ita dominantur in animo, qd fraternam charitatem praeponantur. Et hoc uidetur contingere, quando aliquis praesumit de aliquo delinquentē probabiliter, qd posset eum a peccato retrahere, & tñ p̄ timorem, uel cupiditatem praetermittit. Tertio modo huiusmodi ommissio est peccatum ueniale, qd timor, uel cupiditas tardior facit hoīem ad corrigendū delicta fratris, nō tñ ita qd si ei cōstaret, qd fr̄em posset a peccato retrahere, p̄ timorē, uel cupiditatē dimitteret. qd in aīo suo p̄ponit charitatē fraternā. Et hoc mō quōq; uiri sancti negligunt corrigere delinquentes.

AD QVARTVM dicendum, qd illud qd dētur alicui deet mīare & certare p̄sonā, siue sit bonum corporale, siue sp̄iale, oportet qd ei impendamus, non expectantes qd nobis occurrat, sed debita sollicitudine habentes, ut eum ingramus. Vnde

quodlibet peccatum non tollitur nisi per contrarium, & tñ hō debet facere qd in se est. Vnde Aug. dicit in lib. de correctione & gratia. Ne scieris quis perueniat ad prædestinatum nomen, & quis non p̄ineat, sic affici debemus charitatis affectu, ut omnes velim saluos fieri. Et iō omnibus debem⁹ fraternam correctionis officij sp̄dere sub spe diuini auxilij.

moysa preceptum consistit in hoc, Da indigentibus, & non in hoc, quod quareat notitiam indigentia. Et propterea quantum est ex vi istius precepti, neque subditus, neque prelati tenetur inquirere. Gravior tamen est cura prelatorum, ut Augustinus dicit, quia non occurrit aliquis indigentem correctione prelati & alteri, magis tenetur prelati ad correctionem, quam subditus sicut magis tenetur prelati ad non scandalizandum illum: sicut videtur saltem magis tenetur ad obsequium communium preceptorum prelati, quam alii, pro quantum tenetur ad excellentiorem vitam, & doctrinam, quam alii. Quomodo autem tenetur prelati ex precepto sui officii tenetur etiam ad notitiam querendam de peccatis subditorum, ut eos corrigat propter seipsum, vel communitate bonum, non est prelati questio, ubi de precepto correctionis fratrum solum tractatur. Propter bonum autem ipsius peccatoris prelati est tractatus, in quo auctor simul de correctione fratrum, & prelati in ordine ad boni peccatoris tractat. Et dicitur quod ad hoc sufficit vigilantia, & custodia ad qua prelati communiter tenentur. Et secundum occurrentes casus iuxta signa alicuius particularis peccatoris inquirere, si correctione non opus est ad quod maxima opus est prudentia, ne multa superfluo precipitem & exolum prelati redarant incuriam multiplicationem peccatorum occultorum in iudicio. Hanc enim inquisitionem, quae ad emendationem peccatoris ordinatur, non videtur scientificae de terminanda, sed prudentiae, quae circa particularia versatur, relinquitur considerate qualiter, & quando, & cuius querendum est peccatum sanandum.

de sicut ille, qui debet pecuniam creditori, debet ei requirere cum tempus fuerit, ut ei debitum reddat: ita qui habet spiritualiter curam alicuius, det ei querere ad hoc, quod ei corrigat de peccato. Sed illa beneficia, quae non debentur certe personae, sed committer omnibus proximis, sicut sint corporalia, sicut spiritualia, non oportet nos querere quibus impendamus: sed sufficit, quod impendamus eis, qui nobis occurrunt. Hoc n. quasi pro quada forte habendum est, ut Aug. dicit in 1. de doct. christi. Et propter hoc dicitur in lib. de verbis Dni, quod admonet nos Dns nolite non negligere inuicem peccata nostra, non querendo quid reprehendas, sed videndo quid corrigas. Alioquin efficeremur exploratores vite aliorum, contra id quod dicitur Proverb. 24. Ne queras impietatem in domo iusti, & non vales requiem eius. Unde patet, quod nec religiosi oportet exire claustrum ad corrigendum delinquentes.

ARTICVLVS III.

Utrum correctio fraterna pertinet solum ad prelatos.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur quod correctio fraterna non pertinet nisi ad prelatos. Dicit n. Hieronymus. Sacerdotes student illud Evangelium implere. Si peccaverit in te frater tuus, &c. sed non sacerdotum consuevit significari prelati, qui habent curam aliorum: ergo vtrique ad solos prelatos pertinet fraterna correctio. ¶ 2. Prater. Fraterna correctio est quadam elemosyna spiritualis: sed corporalem elemosynam facere pertinet ad eos, qui sunt superiores in temporalibus. s. ad ditiores: ergo & fraterna correctio pertinet ad eos, qui sunt superiores in spiritualibus. s. ad prelatos. ¶ 3. Prater. Ille qui corrumpit alium, mouet eum sua admonitione ad melius: sed in rebus naturalibus inferiora mouentur a superioribus: ergo et in ordine virtutis, quod sequitur ordinem naturae, ad solos prelatos pertinet inferiores corrigere.

SED CONTRA est, quod dicitur 24. q. 3. Tam sacerdotes, quam reliqui fideles omnes summam debent habere curam de his, qui pereunt, quatenus, eorum redargutione, aut corrigantur a peccatis, aut si corrigibiles appareant, ab Ecclesia separentur.

RESPON. Dicendum, quod correctio, que est actus iustitiae per correctionem poenae, non competit subditis respectu prelati: sed correctio fraterna, que est actus cha-

tris delinquentis per simplicem admonitionem, & talis correctio pertinet ad quemlibet charitatem habentem sicut sit subditus, sicut prelati. Est autem actus correctio, quae est actus iustitiae, per quam intenditur bonum commune, quod non solum procuratur per admonitionem fratris, sed et interdum per punitionem, ut alii a peccato rimentes desistant: & talis correctio pertinet ad solos prelatos, qui non solum habent ad monere, sed etiam corrigere puniendo.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod et in correctione fraterna, quae ad omnes pertinet, grauior est cura prelatorum, ut dicitur Aug. in 1. de ciuita. Dei. Sicut n. temporalia beneficia potius debet aliquis exhibere illis, quorum curam temporalem habet, ita et beneficia spiritualia, puta, correctionem, doctrinam, & alia huiusmodi magis debet exhibere illis, qui sunt suae spirituali cure commisi. Non intendit Hieronymus dicere, quod ad solos sacerdotes pertinet preceptum de correctione fraterna, sed quod ad hos specialiter pertinet.

AD SECUNDVM dicendum, quod sicut ille, qui habet vnde corporaliter subuenire possit, quantum ad hoc, diues est: ita ille qui habet sanum rationis iudicium, ex quo possit alterius delictum corrigere, quantum ad hoc, est superior habendus.

AD TERTIVM dicendum, quod et in rebus naturalibus quaedam mutuo in se agunt, quia quantum ad aliquid sunt se inuicem superiora, prout. s. utrumque est quodammodo in potentia, & quodammodo in actu respectu alterius. Et si militer aliquis in quantum habet sanum rationis iudicium in hoc, in quo alter delinquit, potest eum corrigere, licet non sit simpliciter superior.

ARTICVLVS IIII.

Utrum quis teneatur corrigere prelatum suum.

AD QVARTVM sic proceditur. Vtrique, quod aliquis non teneatur corrigere prelatum suum. Dicit n. Exo. 19. Bestia, quae tetigerit motem, lapidabitur. Et 2. Reg. 6. dicitur quod Oza percussus est a Domino, quia tetigit arcam: sed per montem, & arcam significatur prelati: ergo prelati non sunt corrigendi a subditis. ¶ 2. Prater. Gala. 2. super illud, In faciem eius restiti, dicitur Glo. ut patet, ergo cum subditus non sit par prelati, non debet eum corrigere. ¶ 3. Prater. Gre. dicit. Sanctorum uita corrigere non presumat, nisi quod de se meliora sentit: sed aliquis non debet de se meliora sentire, quam de prelato suo: ergo prelati non sunt corrigendi.

SED CONTRA est, quod dicitur Aug. dicit in regula. Non solum uestri, sed et ipsius, id est prelati miseremini, qui inter uos quantum in loco superiori, tanto in periculo maiori uersatur. sed correctio fraterna est operum misericordiae: ergo & prelati sunt corrigendi.

RESPON. Dicendum, quod correctio, que est actus iustitiae per correctionem poenae, non competit subditis respectu prelati: sed correctio fraterna, que est actus cha-

Super qua si erigetur materia articuli quartum.

IN art. 4. in response ad 2. dubium magnum est, quomodo Paulus fuit par Petro, quantum ad fidei defensionem, cum Petrus esset solus uerfalis pastor ex patris officio, omnibus prestans, etiam quod ad fidei defensionem, ut caput membrum.

Ad hoc dicitur, quod quantum ad fidei defensionem executiuus Paulus erat par Petro. Unde & in littera ponitur ly, aliquo modo, quasi diceret quod non simpliciter in defensione fidei, sed aliquo modo in hoc erat par. Si significat autem paritas hac uniuersalem curam in utroque defendendi fidem a domino Iesu Christo habitam, cum qua aequalitate sit summa autoritas ex officio defendendi fidem in solo Petro. Sicut si Papa committeret autoritatem episcopalem in aliqua dicecesi archiepiscopo, ille esset equalis episcopo ex delegata potestate ex qua dicitur, non autem

Li. 1. c. 9. tom. 5.

Loco citato in argu.

4. dist. 19. q. 2. ar. 2. q. 3. Et virt. q. 1. art. 1. ad 8. Et Galat. 2. le. 3. prim. & ad Col. cap. vlt. 8.

Glof. Amb. ibidem.

In regula c. 43. non recitote a fine tomo. 1.